

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye
Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, negyedévre 15 L, egyes szám 5 L.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
(volt Magyar-utca) — Telefon 981.

Lesz még egyszer ünnep a világon!...

A mi utunk olyan göröngyös, taposatlan és torlaszokkal teli, hogy szinte jól esne olykor-olykor megpihenni. A mi életünk olyan sivár, örömnélküli és egyformabús, hogy szinte jól esne olykor-olykor ünnepet ülni. A mi kenyérünk olyan száraz, keserű és verejtékes, hogy szinte jól esne olykor-olykor kalácsot is enni...

És mégis!... Mi ma se nem pihenhetünk, se nem ünnepelhetünk, de kalácsot sem ehetünk. Pihenés helyett folyton dolgoznunk kell, hogy azt az utat, amelyen haladunk, porhanyóssá csákányozzuk, járhatóvá tegyük; ünneplés helyett folyton harcolnunk kell, hogy helyzetünket javítsuk, a bennünket támadókat visszaverjük és hogy egy jobb, igazságosabb és emberségesebb életet biztosítsunk magunknak.

Amíg a burzsoázia jóllakottságában száz ünnepet ül évenként, mi ezen az egyetlen ünnepnapunkon sem ünnepelhetünk úgy, ahogy szeretnénk, mert mit is ünnepelnénk akkor, mikor a megelégedettséget csak keveseknél látjuk, mikor a szabadság dala helyett csak a bilincsek zörgését halljuk, mikor a tavaszi napsugár nem nevet egyformán mindannyiunk arcába?

A mi életünk olyan szomorú, a mi helyzetünk olyan kétségbeesítő! Mi mindig dolgozunk, de bármennyit is dolgozunk, mindig csak másnak dolgozunk. Ami erő, szépség és hasznosság van bennünk, azt kisajtolják, arannyá csinálják. Verejtékünkéből kincseket facsarnak. Palotákat építünk és viskókban lakunk, selyemruhákat szövünk és mi rongyokban járunk, gépeket gyártunk és ezek által kenyérnélkülivé válunk, terített asztalokat rakunk és nekünk csak morzsákat adnak, izmainkat megfeszítve, a haladás és jólét szekereit segítjük előre és mi mégis mindig csak lejjebb súlyodunk a nyomorban...

A mi sorsunk olyan reménytelen.

Azaz csak reménytelen lenne, ha nem gondolkodnánk felette és nem keresnénk: miért van ez így és miért nincs másképp? Ha nem tudnánk, hogy ez a reménytelen és igazságtalan helyzet nem az istenek akaratából, hanem az emberek rosszaságából ered; ha nem tudnánk, hogy mindez a rossz, amiben ma részesülünk, csak addig állhat fenn, amíg mindannyian akarni fogjuk megszüntetését; ha nem tudnánk, hogy ennek megszüntetéseért ma millió meg millió munkástestvérünk harcol a föld minden részén; ha nem tudnánk, hogy bármilyen nagy ma az elnyomatásunk és kizsákmányolásunk, jönni fog egy idő, amikor mindez a múlté lesz, amikor nem lesz elnyomó, sem elnyomott s amikor a földi lét egyformán szép és egyformán nehéz lesz az emberi társadalom minden egyes egyede részére. Ezt az időt várjuk és ezt hirdetjük mi ma, május elsején.

Ez a tudat ad nekünk erőt, hogy ügyünket ne bizzuk másra, ez ad reményt arra, hogy ez az állapot már nem tarthat soká, hogy egyszer mégis csak lesz ünnepünk nekünk is.

* * *

Lesz, lesz!... Lesz még egyszer nekünk is ünnepünk... Mert ma még május elseje sem az! Sőt az eddigi május elsejék sem voltak azok.

Azok, akik 36 évvel ezelőtt a párisi nemzetközi kongresszuson május elsejét a világproletáriátus napjának deklarálták, nem gondoltak arra, hogy ez csupán csak egyszerű munkaszüneti nap legyen. Ők azt mondták

akkor határozatilag, hogy legyen egy nap, amikor a munkásság dobja a sarokba a munkaszerszámát, hagyja ott a gyár gyilkos levegőjét és jöjjön ki az utcára! Jöjjön ki az utcára és mutassa meg elnyomóinak félelmetes erejét! Évről-évre bizonyítsa be, hogy ez az erő szaporodik úgy nemzetileg, mint nemzetközileg. Mindenütt tüntetések legyenek a nyolcórás munkaidőért, az emberi jogokért. Minden ország minden városában, minden helységében sereg-szemléket tartunk soraink felett, hogy lássuk, mennyire haladtunk, mennyire elzeledtünk végső célunk felé. Azok, akik május elsejét elhatározták, így gondolták ezt és nem mint egyszerű kirándulási napot.

Ezért nem tekinthetjük csupán csak ünnepnapnak mi sem május elsejét. Mert a küzdelem napja ez még ma, mint egykor a győzelem napja lesz, a szabad és a szabadságban összeolvadt emberiség győzelmének napja.

Nem, nem!... Nem ünnepnap május elseje! Harci nap ez, sőt sokkal inkább harci nap, mint az év összes többi napjai. Mert ha az év többi napjain is küzdenünk kell, folyton küzdenünk kell a *Máért*, a napi megélhetésért, a *közeli célokért*, úgy május elsején a *Holnapért*, a *jövőért*, a távolabb fekvő célokért is kell harcolnunk.

* * *

Harminchat éve annak, hogy május elseje a munkásosztály fölfelé törekvésének a szimbóluma lett. Szerényen, mint a nyolcórás munkaidőért folytatott küzdelem napja kezdődött május elseje, de azóta jelentősége évről-évre nőtt, programja mindinkább kibővült, míg ma magában foglalja a proletárság mindazon praktikus követelését, melyek mindegyike egy-egy segédeszköz ahhoz, hogy előkészítsük a talajt a végcél: a jövő társadalmá felé, melyben *mindenki egyenlő, mindenki egyforma lesz, mert a munka lesz a mérték.*

Mindaz a javítás, mindaz az apró vivmány, amit a mai társadalmon belül elérünk s amelyek által több jogot és kulturát szerzünk a munkásságnak, csak átmeneti jellegű. A nyolcórás munkaidő, a szakszervezeti szabadság, a törvényhozásba való beleszólás, az üzemek szocializálása, a militarizmus és a háborúk elleni harc, valamint mindazok az apró reformok, amelyek megvalósításáért szakszervezeteink küzdenek, csak *mai célok, közeli célok*, amelyek azonban mégis nagyfontosságúak, mert mindegyike egy-egy tégladarab ahhoz a nagy épülethez, amit *szocialista társadalomnak* nevezünk.

Ezekért harcba szállani: a ma követelése. Hiszen tudnivaló, hogy helyzetünk javítása csak azon az uton érhető el, amely a jövő társadalma felé vezet. A tömegek ezt jól érzik, azért tapossák folyton azt az utat, amelyen egymásután a *ma* céljai és a *holnap* végcélja is elérhető.

Csakhogy a ma céljai és a holnap céljai nem mindig esnek nyilegyenes vonalban össze. Az osztályharc sem alkalmazható mindenütt egyformán, ugyanazon recept szerint, mint ahogy a különböző országok sem állanak mindenütt egyforma fejlődési fokon. A ma céljaiért vívott küzdelem, bár *lényegileg* mindenütt egyforma, *formailag* mégis mindig az illető ország gazdasági és politikai összetétele szerint változik, *taktikai részét* pedig mindig az adott viszonyok határozzák meg.

Ezt nem akarják vagy nem tudják megérteni sokan, akik, bár a radikalizmus tőgájában járnak közöttünk s forradalmi frázisoktól hemzseg beszéljük, valójában mégis a biztos haladás, az igazi szociális forradalmi kifejlődés legnagyobb kerékkötői. Mert hiába a jószándék, hiába akarunk egy más társadalmi építményt emelni, ennek keresztülviteléhez szükséges előbb a szerszámokat, az anyagot, az állványokat szerezni, szükséges az építőket nevelni, lelkükbe oltani az új tervet, mert csak így várhatunk tőlük alapos, soha el nem pusztítható munkát. Akik pedig másképen akarnak építeni, azok vagy nem akarják az építést megcsinálni, vagy nem értenek hozzá.

Ma, amikor olyan küzdelmes jövő vár reánk, amikor annyi akadályt kell utunkból elgördíteni, hogy történelmi hivatásunknak megfelelhessünk, amikor nehéz harcainkban minden egyes erejére szükségünk lenne, valóban szomorú, hogy a munkásság nem tud, vagy nem akar egymásra találni. Valóban szomorú, hogy sok munkástestvérünk nem tudja megérteni a ma követelményeit s ahelyett, hogy észszerűen cselekednének közös célunk elérése érdekében, hamis profétákra hallgatva, oly utakon próbálnak célhoz jutni, amelyek a legnagyobb ellenmondásban vannak úgy az észszerűséggel, mint a természeti és társadalomfejlődési törvényekkel.

Ez egy szomorú jelenség ugyan, de megmagyarázható. Megmagyarázható, mert nagy világmegrázkódások után mindig meg szokott erősödni az ilyen szélsőséges pólusok felé vonzó hajlamossága. Azok a hirtelen vagyontelődések, amik a háborúk nyomában járnak, nem maradnak nyom nélkül a társadalmi gondolkodásra sem; azt félrebillentik, a kellően nem iskolázottakat gyorsan elterelik a helyes megítélés mesgyéjéről s ezek aztán mindaddig tévelyegnek jobbra-balra, míg a dolgok és viszonyok vasszükségyszerűsége újra az érdekeik diktálta helyes utra hozza vissza őket.

Ezt mi jól tudjuk, mint ahogy tudjuk azt is, hogy ez a mai szétforgácsolt állapot csak ideiglenes valami s előbb-utóbb a munkásság mégis csak egy egységes, józan uton haladó táborban kell egyesülnön. S ezt annál is inkább valljuk, mivel a munkásság érdekei mindenütt egyformák, következésképpen a munkásság felszabadítási politikája sem lehet többféle.

Az osztályharcot csak fokozni vagy temperálni lehet, *de meghamisítani nem!* Mert az osztályharc nem kigondolt valami, hanem az adott viszonyokból kifolyó szükségszerűség, s aki ezt nem akarja észrevenni és hisz a társadalmi osztályok közötti békében, az két malomkö közé kerül s irgalmatlanul elmorzsolódik. Ugyanazok a viszonyok, melyek a munkásság osztályharcának irányát és taktikáját szabják, ugyanazok fogják a munkásságot újra egyesíteni, hogy aztán újabb erővel folytathassa harcát a szocialista eszmék megvalósításáért.

Erre támaszkodva mondjuk mi, hogy: *Lesz még egyszer ünnep a világon!*

* * *

Az eddigi májusok leginkább a szervezett munkásság nemzetközi összetartozásának a megnyilatkozása volt. Ma azonban, a nyolcórás munkaidő, szociális biztosítások és a többi *közeli célok* követelése mellett a háborúk elleni propagandát is be kell venni a májusi pro-

grammunkba. Mert amilyen igaz, hogy a nyolcórás munkaidő nélkül nincs kulturális haladás, nincs elegendő kenyér, nincs védekezés a betegségek ellen, olyannyira igaz, hogy a népek békés együttműködése nélkül nincs gazdasági fellendülés, nincs szabadság, nincs egészséges lelki és nemzeti konszolidáció, nincs általános jólét.

A háborúknak mindig a munkásosztály adja meg az árát, mindig csak ő kénytelen viselni a rengeteg pénz- és véráldozatot. Ezért természetesen ellensége a munkásosztály a háborúknak, már azért is, mert a militarizmus leghatározottabb ellentéte végső céljai diadalmaskodásának. Ezért kell nekünk május elsején a háborúk ellen is harcolni, azzal az elszánt törekvéssel, hogy *soha többé háború!* Hisz a háborúk megakadályozása teljesen a munkásság összetartásától és egységes akaratától függ. A *vaslemezről egyformán lehet kardot vagy ekevasat kovácsolni!*

* * *

Világraszóló nagy eszméknek kifejezője május elseje. Az egész földkerekség proletárjait forrassa össze közös nagy gondolatokban, színes ideálokban és lángoló vágyakban, melyeknek megvalósulása nemcsak békét és a nemzetek és népek közötti ellentétek megszüntetését jelenti, hanem jelenti a szocializmus hajnalhasadását is, amikor a munkásnak emberséges rész jut majd munkájának gyümölcséből, amikor a közös munka eredménye nemcsak egyeseké, hanem mindannyiunké lesz. Ezért kell nekünk ma kitartani a májusi program mellett, ezért kell harcainknak céltudatosnak, lépésről-lépésre haladóknak lenni, hogy imigyen célbaérünk annál biztosabb legyen. Ezért kell szakszervezeteinket megerősíteni, sorainkat gyarapítani, testvéreinket felvilágosítani, oktatni. Mert mindez előfeltétele, záloga eszméink diadalmaskodásának.

A proletárok ünnepnapjának nevezzük május elsejét. De lehet-e addig ünnepelni, míg nem hullt le minden bilincs, míg nem csitult el minden éhség, míg nem száradt fel minden könny s amíg a tavasz nem nevet mindenkinek egyformán az arcába? Nem, addig mi nem ünnepelehetünk.

Ezeket tartjuk szem előtt akkor, mikor május elsején kivonulunk a műhelyek és a gyárak gyilkos levegőjéből, hogy odadörögjünk elnyomóinknak: mi élünk és jogunk van az élethez, hogy megmutassuk, hogy karunk még hatalmas és sujtani is képes, ha kell!

Ma még alul vagyunk, ma még más rendelkezik felettünk, de jönni fog egy nap, az igazi májusi nap, mikor nem lesz a tőke ur mi rajtuk és mikor szabad nép fog élni szabad földön. Mert

Bár felül a gálya,
Alul viznek árja:
Azért a víz az úr!

És ez a víz mi vagyunk. És azért mondjuk, hogy:

Lesz még egyszer ünnep a világon!

Paul Mark

Figyelmeztetés! A központi titkárság tapasztalja, hogy egyes csoportoknak a havi elszámolási ivén feltüntetett heti járulékok nem egyeznek a negyedévi ellenőrzési ivben bejegyzett hetek számával. Ezért felhívjuk a csoportpénztárosokat, hogy havi elszámolásaikat mindig az ellenőrzési iv alapján készítsék el, mert különben az esetleges hiánnyal a csoportot fogjuk megterhelni. Ugyancsak figyelmeztetjük a csoportellenőröket is, hogy a havi elszámolások ellenőrzése alkalmával erre különös figyelemmel legyenek.

ÉRTESÍTÉS!

A csoportvezetősegeket, levelezőket, csoportpénztárosokat és mindazokat, akik valami postai küldeményt küldenek, értesítjük, hogy a Szövetség központi titkársága május 1-én saját házába költözik: Galea Victoriei (Magyar-u.) 59. szám. Tehát május 1-e után minden postai küldemény ide címzendő

A nemzetközi szakszervezeti szövetség felhívása május elsejére

Küzdelem a nyolcórás munkanapért — Harc a militarizmus és a testvérgyilkosság ellen

Eltársak!

Május elsején tüntessetek teljes erőtökkel és az utolsó emberig a világ proletárságának követeléséért! Még mindig harcolnunk kell a reakció ellen, amely, miután a világháborúban elrabolta a proletárság egészségét és életét, most a legfontosabbat és legszükségesebbet tagadja meg tőle:

a munkát és a békét.

A háborút a vagyonos osztályok idézték föl és a háború a vagyonos osztályokért folyt. A vagyonos osztályok küzdenek a nyolcórás munkanap ellen s az ő érdekükben szabotálják ezt. A legutóbbi évben kétszer lobogott föl a világ reménye, hogy végre-valahára véget vetnek annak a tragédiának, amelyet a kapitalizmus napról-napra eljárszat.

Először, amikor a washingtoni munkaértekezlet elfogadta a nyolcórás munkanapot, mint nemzetközi megállapodást.

Másodszor, amikor Macdonald Genfben kimondta a militarizmus ellen a világot megváltó szót.

A kapitalista reakció mindkét jelszó megvalósítását meg tudta akadályozni: A munkaidőt továbbra is meghosszabbítják, a fegyverkezéseket továbbra is folytatják.

Itt az ideje, hogy a munkások végre kényszerítsék a kormányokat a nyolcórás munkanap és a leszerelés keresztülvételére.

Itt az ideje, hogy a munkások kinyissák szemüket s gazdasági és politikai jogaikat követeljék!

Itt az ideje, hogy a munkások fölriadjanak közönyükből s odakiáltssák a vagyonos osztálynak: **Most már elég!**

Nem akarunk tovább a kapitalista haszonélvezők maroknyi bandájának uralma alatt nyögni, akik csak saját előnyükre és saját profitjukra gondolnak.

Nem akarunk tovább zsákmánya lenni egy kasztnak, amely saját jóléte és saját szerencséje érdekében földulja a proletárok és a proletárcsaládok jólétét és boldogságát!

Föl akarunk szabadulni a kapitalista járom alól, amely mindaddig nyomni fog bennünket, amíg a munkaidő hosszú és a kaszárnyák tele vannak.

Eltársak!

Tüntessetek május elsején, tüntessetek, ti százezrek és milliók! Tüntessetek a 8 órás munkanapért!

Tüntessetek a leszerelésért! Tüntessetek a háború és a militarizmus ellen!

A nemzetközi szakszervezeti szövetség:

A. A. Purcell (Nagybritánia)
elnök.

Leo Jouhaux (Franciaország)

T. Mertens (Belgium)

Th. Leipart (Németország)
alelnökök.

**J. Oudegest, Johann Sassenbach,
John W. Brown**
titkárok.

Kohómunkások nemzetközi értekezlete Kölnben

II.

Hampl (Prága). Mindenekelőtt elmondhatom, hogy országunkban a washingtoni egyezmény teljes egészében lett elfogadva s annak minden pontja végre lett hajtva. Országunkban ma 27 nagyolvasztókemence van, míg azelőtt csak négy volt üzemben. A munkanélküliség *nem* lett felhasználva a munkások vagy a 8 órás munkanap ellen. Még a válság legnehezebb idejében is, amikor 4 nagyolvasztó volt üzemben, szaktársaink akkor sem dolgoztak a nehéziparban többet, mint havonta 192 órát. A cseh-szlovák kormány általában szociális gondolkodás s ennek következtében a kohóvállalkozók kénytelenek voltak bizonyos korlátok között dolgozni, ami még ma is fennáll. Biztosíthatom a szaktársakat, hogy a 8 órás munkanap megvédése érdekében hajlandók vagyunk a legmesszebbmenő támogatást nyújtani.

Solau (Brüsszel). Országunkban 57 magas nagyolvasztókemence közül 47 van üzemben. Az évi gyártás Belgiumban az 1923. évben 2,599.000 tonna volt. A belga kohómunkások száma kb. 35.000, ebből 30.000 szervezett. Tíz év előtt még két műszakban dolgoztak szaktársaink. Időközben sikerült szervezetünknek általánosságban a 8 órás munkanapot bevezetni. Ami az angoloknál előfordul, az megtörténik nálunk is. Minden alkalommal a németeket említik kohóvállalkozóink, mindig a németektől vesznek példát s így kísérleteznek a 8 órás munkanap letörésére. Minden hasonló kísérletet sikerült eddig visszavernünk és reméljük, hogy erre a jövőben is képesek leszünk. Hogy a mi helyzetünk megerősödjék, feltétlenül szükséges, hogy a német szaktársak mindent elkövessenek régi jogaik visszaszerzésére. Ennek elérése érdekében német szaktársaink segítségére leszünk, mert ha rajtuk segítünk, úgy magunkon is segítünk.

Johannson (Stockholm). A svéd kohóüzemekben szaktársaink 3 műszakot dolgoznak és három minimális bércsoportba vannak beosztva. Az első csoport (hengereszek, pudlerek) minimális órábérére 77 óra, a második csoporté (fűtők és préselőmunkások) 63 óra, a harmadik csoport órábérére (segédmunkások) 60 óra. A kohómunkások órábérére átlagban 99 óra. A munkások többnyire gyáriházakban laknak, ahol rendkívül olcsón kapnak lakást, fűtést, világítást. Egy lakásért például, amely Stockholmiban

800 svéd koronába kerül, a kohómunkásoknak csak 150 koronát kell fizetnie. *A Martin-művekben a heti munkaidő 42 óra.* Esetleges túlórákért 100—150 százalékos túlórapótlékot kapnak. Amint ebből látható, Svédországban a munkafeltételek még nem a legrosszabbak. Reméljük, hogy a német szaktársak, dacára annak, hogy óriási nehézségekkel küzdenek, régi vívmányaikat meg fogják tartani. Szolidaritásunkra minden körülmények között számíthatnak.

Rybicki (Varsó). Arról tesz jelentést, hogy a németországi viszonyok mennyire befolyásolják a lengyel munkafeltételeket, mindazonáltal megkísérelték munkaviszonyaikat javítani és több eredményt tudtak volna elérni, ha a munkások többet törődtek volna a szervezetükkel.

Péter (Budapest). Magyarországon békében 20 nagyolvasztókemence volt, abból 14 darab az ország szétdarabolásával az utódállamoknak jutott. A megmaradt 6-ból üzemben van 2, szünetel 2, kettő pedig 6 év óta épül Diósgyőrben. 1923-ban a vállalkozók sajtója a 48 órás munkahétnak 56 órára való felemelése mellett érvelt, hogy Németországgal versenyképesek lehessünk. Részünkre is sokkal könnyebb volna, ha gazdasági téren Németországban is mielőbb visszatérnének a régi állapotok.

Steinbauer (Resica) szaktárs beszéde: Az országunkban lévő viszonyok ismertetése céljából a következőket jelenthetem: Országunkban úgy az ipari, mint a munkásszervezetek évtizedekkel vannak visszamaradva a többi országokhoz viszonyítva, mivel Bánát, Erdély, Besszarábia és Bukovina területeinek Romániához való csatolása előtt, Romániában nehézipar egyáltalán nem volt. Fenti területek hozzácsatolása után van jelenleg országunkban 8 magas-kohó és pedig 2 Resicán, 2 Kalánban és 4 Vajdahunyadon. Ezeknek termelését nem lehet pontosan megállapítani, mivel igen hiányos az üzembentartásuk. Acélmű csupán egy van Resicán, ahol a havi termelés átlag 68.000 q. Hengermű van 3 és pedig Resicán 1, Nadrágon 1 és Galatzen 1. Ezeknek átlagos termelése nem állapítható meg a hiányos üzembentartásuk miatt és mert Galatzenről hiányoznak az erre vonatkozó jelentések. Ami a szakszervezeteket illeti, azt mondhatom, hogy az 1920. évi általános sztrájk után életbeléptetett törvénnyel a szakszervezetek el lettek választva a párttól

és ennek következményeként a szakszervezetek némileg legyengültek, annak dacára, hogy néhány elvtársunk óriási erőfeszítéssel fáradozott ennek megakadályozásán. Annak ellenére, hogy a szakszervezetek a párttól el lettek választva, ezekben a bomlasztási tevékenység moszkvai parancsra csak tovább lett folytatva. Végre 1923-ban az Országos Szaktanács egy országos kongresszust hívott össze, melyen az amsterdami Internacionáléhoz való csatlakozás is napirendre lett tűzve és amely kongresszus után mindazok a csoportok, amelyek az alapszabályok és ügykezelési szabályok ellenére tevékenykedtek, a szövetségből ki lettek zárva. Mindezeknek az előzményeknek ellenére, melyek a romániai szakszervezetekben megtörténtek, mégis 8 órát dolgozunk a nehézipari üzemekben és ezt németországi szaktársainktól is elvárjuk, mert ha önök szaktársak, többet dolgoznak 8 óránál, akkor az a veszély áll elő, hogy a többi államok kapitalistái szervezeteikkel — amelyek sajnos, jobbak a mieinknél — ott is ugyanezt fogják megcselekedni, amit Németországban megtettek. Ezért a német szaktársak felé kiáltom: mindent el kell követniök, hogy a 8 órai munkaidő visszaállítsák. Fel a munkára!

Kargl (Troisdorf). Németországban a termelés a kereskedelem hatalmába került s a kereskedelem a bevételek igen nagy százalékát követeli. Még a legrosszabbul menő üzemben is segítene, ha a kereskedelem kevesebb bevételrel is megelégedne.

Schatkovszky (Kruppmüvek). Üdvözlí a konferenciát és elismeri, hogy annak nagy kulturális feladata van. Jelentést tesz a kohómunkások helyzetéről és reméli, hogy a jelenlegi rossz viszonyok megszüntetésére a konferencia módot fog találni.

Frühling mérnök (Essen). A műszaki alkalmazottak szövetségének kiküldöttje a munkások és a tisztviselők közötti viszonyról beszél. A két csoport együttműködését a lehető legbensőségesebben kell megszervezni, mert a műhelyben dolgozó munkások szükségére és gondjai jelentik a mi szükségünket és gondjainkat is. Ma minden üzem a nyolcórás munkanap mellett nagy haszonnal dolgozhat.

Ez az igazság, bármennyire hangoztatják is, hogy nincsen hasznuk és bármennyire igyekeznek is ezt az üzemi tanácsoknak bebizonyítani. Hogy ez miként történik, arról kellő bizonyosságot nyújt a következő példa: Egy gyár egy bizonyos árut 32 Mk-ért ad át a kereskedelemnek, a kereskedelem 92 Mk-t kér, a munkabér 6 Mk. Profitjából a kereskedelem a gyárnak visszafizeti egy részét, amiről természetesen az üzemi tanácsok nem tudnak semmit.

Mönnikes (Dortmund). Teljes joggal említették már, hogy a német szakszervezeti mozgalomnak az egész Németországban föltétlenül egyesülni kellett volna a passzív ellenállásban. Ha a parlamenti képviselőink a fölhatalmazási törvénynek ellenszegültek volna, úgy valószínűleg előnyösebb lett volna a német vasmunkások helyzete. Munkaadóink azt állítják, hogy a kohómunkások egy része amúgy sem dolgozik, csupán készenlétben áll.

Thoma (Gleiwitz). Ecseteli a felsősziléziai kohóipar helyzetét. Kéri, hogy nyomás gyakoroltassék a kormányra, hogy végre a washingtoni egyezmény keresztülmenjen.

Pretsch (Komotau). Hengerdeinkben megvan a törvényes nyolcórás munkanap, ami azonban nem akadályozza a munkaadót abban, hogy túlórákkal kíséreljék meg céljuk elérését.

Eisenmenger (Sieben). A munkaidő dolgában nem volna olyan rossz a helyzet, ha a munkások élénkebben résztvettek volna a szervezeti életben, mert egyes szakmákban bizony igen csekély a szervezett munkások száma.

Knops (Belgium). Hadd mondjam el a szaktársaknak, hogy a belga fémmunkások mit mondanak és mit éreznek a nyolcórás munkanap veszélyeztetése miatt. Azt üzenik, hogy az összes országok vasmunkásai kövessenek el mindent a nyolcórás munkanap megtartása érdekében s a belga szaktársak ez ügyben minden anyagi áldozatra készek.

Cullmann (Saarvidék). Az ottani kormányrendszer alatti helyzetet ecseteli. A Saarterületen a munkaadók kísérelte a munkaidő fölemelésére hiábavalónak bizonyult.

Engels (Mörs). A szaktársaknak a nyolcórás munkanap mellett komolyabban kell kitartani.

A 12 órás munkaidő a munkásságra nézve veszélyes és rablótermelésnek nevezhető.

Eller (Rattingen). Nálunk most a washingtoni egyezményt tolják előtérbe, holott a tapasztalatból is tudjuk, hogy a munkaadók abszolút semmit sem törődnek az egyezményekkel. Minden államban és minden üzemben az egységes frontot kell fölláztatni, hogy elég erősek legyünk a nyolcórás munkanap megvédésére. Külföldi szaktársaknak egy bizottságot kellene alakítani az egységes front megteremtésére.

PROLETÁROKHOZ MÁJUS ELSEJÉRE

IRTA: HOFFER GÉZA

Tavasza van, szép tavasz. Bus rabszolganépek
Körültetek virul, mosolyog az Élet.
A ti ajkaktokról mért nem csendül ének?
Szolgásgátok az, mely némaságra készítet?
... Nem, nem! Hagyjátok csak
Hagyjátok az átkot,
Nehogy visszaszálljon,
Vissza ti reátok!
Nem a sors mostoha! Ti nem értitek meg
Mit jelent a Május, téli kesergőknek.

Nézzétek a földet. Ezt az áldott földet,
Bíbor napsugárral oltogatja szomját.
Nézzétek a gyümölcsadó rügyet, zöldet
És az erdő, mező millió virágját.
Mind, mind azt hirdeti:
Itt van az új élet,
Le kell vetni már a
Téli dermedtséget.
Nem a sors mostoha! Ti nem értitek meg
Mit jelent a Május, leláncolt kezeknek.

Őszhaju rabszolga görnyedő testével
Reggeltől estélig vonszol uri igát.
Sápadt arcu gyermek, ziháló tüdővel
Járja már a munka rögös Golgotáját.

Áldott lelkű Anya
Ott hagyja kicsinyét
Száráz kenyérhajért
Túrja más szeméjét.
Nem a sors mostoha. Ti nem értitek meg
Mit jelent a Május, dolgos éhezőknek.

Éjjeli sötétnek titkos leple alatt
Surrannak, suttognak, fáradt, éhes lányok,
Mig az apa, fivér, busás hasznót hajtnak,
Szűz fehér festükre, lecsapnak karvalyok.
Mindig, mindenütt ók,
A hitványok, gazok,
Kik kezükben tartják
Az eget, a poklot.
Nem a sors mostoha. Ti nem értitek meg,
Mit jelent a Május, fojtott gyűlöletnek.

Rothadt már a világ, lemálik a máza,
Dögrováson fekszik bányá, gyár, föld, vagyon.
Ha fellobbanna az alkotásnak láza
Ujat építhetnének, a régi romokon.
Ujat, szebbet, jobbat,
Amilyent akarunk,
Melyben mi is élünk,
Melyben mi is vagyunk.
Nem a sors mostoha. Ti nem értitek meg
Mit jelent a Május, alkotó Esméknek.

Meddig leszünk szolgák? Hajh! Még meddig
Ivárunk?
Meddig tart még fogva ez a súlyos láncunk?
Izmunk megfeszítve, hejh, de szétpattanna,
Májusi szabadság, nekünk is ragyogna!
De a gyáva karok
Nem mernek feszülni,
De a gyáva szívek
Nem tudnak csak sirni.
Nem a sors mostoha. Ti nem értitek meg
Mit jelent a Május, proletárszíveknek.

És én mégis hiszem, érzem, tudom eljőn
Bíboros hajnalon, egyszer az a Május,
Amikor mindnyájan rohamra rohanunk
Piros zászlónk alatt győzelmet aratunk!
... És nem leszünk szolgák,
Éhes proletárok,
Mint szabad emberek
Éljük a világot.
Nem a sors mostoha. Akkor megtudjátok:
Május elseje a Ti feltámadástok!

Határozati javaslatot nyújt át, melyben leírja véleményét a washingtoni egyezményre vonatkozólag.

Schott (Berlin). A berlini viszonyokat ecseteli, aztán még Gottbehüt (Peine) beszél és Patzig (Berlin). Utóbbi rámutat a beteg- és baleseti segély fölemelésének szükségességére. A nyolcórás munkanap megvédésére — ha harcok árán is — törekedni kell, ha másképp nem lehet, hát sztrájkjal kell azt elérni.

Ilg, nemzetközi titkár (Svájc). A nyolcórás munkanapnak törvénybe való iktatására a következő tapasztalatok észlelhetők: A nyolcórás

munkanap bevált. Az 54 órás munkahét bevezetésére irányuló törekvést népszavazással meghiusítottuk. Ha valamelyik ország bebizonyította, hogy a nyolcórás munkanap mellett az ipar fölvirágozhat, úgy ezt Svájc megtette, mert ipara virágzik, versenyképes és munkanélkülisége nagyban csökkent.

Reichel, előadó. Reflektál zárszavában a fölszólalók által elmondottakra. Ismételt hangsúlyozza a nyolcórás munkanap szükségességét. Zárszava után a konferencián a következő határozati javaslatot fogadta el:

„Az 1925. évi március hó 1-én és 2-án Kölnben ülésező nemzetközi értekezlet megelégedéssel állapítja meg, hogy valamennyi európai államban a nagyolvasztó-kemencék, acélművekben és hengerdeinkben, cink-, ólom- és rézműtelepeken a hármasműszak, vagyis a nyolcórás munkaidő van érvényben s a többi szakmánál is nagyrészt a nyolcórás munkanap van bevezetve.

A nyolcórás munkanap nemcsak a munkásság részére bír nagy fontossággal, hanem a közgazdaság modern fejlődése, a háborús veszteségek pótlására, továbbá a kultúrának békés együttműködésére is kulturális jelentőséggel bír. A konferencia tehát minden állam vas-, fém- és kohóipari szervezeteinek kötelezésévé teszi az ügy érdekében szükséges rendszabályok megtételét és hogy a nyolcórás munkanapot a washingtoni egyezmény gyors ratifikálásával bevezettesse, s ezáltal annak föntartását a többi államban is biztosítsa. Ezen harc sikeres keresztülvitele érdekében a konferencia az érdektelt szervezeteknek erkölcsi és anyagi támogatást biztosit.

A konferencia tudomásul veszi a német birodalmi munkaügyi miniszter rendeletét, mely szerint 1925. április 1-én a kohó- és kőhámunkások részére a nyolcórás munkaidőt ismét bevezeti. Ezt a szakszervezetek eredményének tekinti. A megtett rendszabályokat nem látja elegendőknek a kohó-, érc-, henger- és kalapácművek munkástechnikai kötelezettségére, tekintettel a műszakprobléma kielégítő megoldására. Az egészségügyi vonatkozású nyolcórás munkanapot ki kell terjeszteni minden munkásra, ezért követeli a washingtoni egyezmény ratifikálását minden államban, ahol eddig ez még nem történt meg.

Meg kell előzni, illetve erősen ellensúlyozni kell a nehézipari vállalkozók azon törekvését, hogy a vonatkozó rendelet életbeléptetésének idejét kihúzzák s így azt lehetetlenül tegyék. A két műszakos rendszerről a három műszakos rendszerre való áttérésnél nemcsak a megfelelő bérkiegyezés szükséges, hanem ezenfelül még az igen alacsony bérek tetemes fölemelése is.

Ezen célok elérésére a konferencia a kohómunkásokat fölszólítja, hogy az illetékes, a nemzetközi vasmunkásszövetségbe tömörült szervezetekhez csatlakozzanak. A nyolcórás munkanap újbóli bevezetésére és biztosítására a legjobb biztosítékot minden államban az erős, teljesítőképes és testvéri együttműködés szellemétől áthatott szervezetek nyújtják.

(Folytatása következik).

Üvegesmunkásmozgalom 1924-ben

A nehéz gazdasági viszonyok, a súlyos megpróbáltatások és az a tény, hogy a munkás mint egyén, nem tudja megvédeni gazdasági, kulturális és szociális érdekeit, ezek a körülmények kényszerítették az üvegesmunkások táborát arra, hogy a kapitalistákkal szemben folytatandó nehéz gazdasági harcokban szervezettek legyenek. Az 1924. március 19-én megtartott országos üveges konferencián beszámoltunk arról, hogy Erdély és Bánát területén az üvegesmunkások nagy többsége meg van szervezve. Kivéve Beliu és Medgyes üvegesmunkásait, akik ma is szervezetiellenesek. Hogy ezeken a helyeken ma sem lehetett a szakszervezet alapjait lefektetni, ez csak az ottani üvegesmunkás elvtársak nemtörődömségének köszönhető. A beliu üvegesmunkások sorsa a középkori rabszolgák sorsával egyenlő. A régmúlt idők egyik forradalmi vezére azt mondta, hogy *ugyanolyan büns a rabszolga az ő rabszolgaságáért, mint az, aki őt rabszolgaságban tartja*. Ha a beliu üvegesmunkások rabszolgaságban élnek és ennek dacára még mindig nem szervezkednek, megérdemlik sorsukat. A medgyesi üvegesmunkások szervezettelensége pedig legnagyobb részt annak tudható be, hogy külföldi állampolgárok. A múlt év márciusi üvegeskonferencia foglalkozott a brassói Honterus-gyár munkásainak ügyével is, akik akkor még függetlenek voltak. Ma örömmel üdvözölhetjük a brassói üvegesmunkások egy részét a mi táborunkban.

Ma a helyzet az, hogy ott egy teljesen új csoportot alakítottunk. Ezidőszerint 8 üvegescsoport tartozik szövetségünkhöz, ebből 6 esik Erdély és Bánatra és 2 a régi királyságra.

Megállapíthatjuk ezekből a számokból azt a tényt, hogy a régi királyságban az a pár üvegescsoportunk, ami volt, tönkrement. Erdély és

Bánát területén a Valea-Franțului csoport szünt meg, tekintettel arra, hogy a gyár beszüntette üzemét. A márciusi üveges-konferencián lefektetett követelésekből a kollektív-szerződések alkalmával igyekeztünk megvalósítani mindazt, amit csak lehetett.

A szervezkedés terén is gyökeret vertünk, mert mindannak dacára, hogy úgy Erdély és Bánát egyes helyein, mint a régi királyságban a legnagyobb terror és üldözésekben volt részünk, mégis azt mondhatjuk, hogy ma már jöhet akármilyen vihar bárhol, nem fogja tudni megdönteni az üveges-szervezetek alapjait. A kapitalistákkal való küzdelem 1924. évben az egész vonalon megindult. 1924 február havában az avrigi üvegesmunkásoknál voltak bértárgyalások, amelyek eredménnyel végződtek és 1923 december hó 1-ig visszamenőleg 20% béremelést értünk.

Julius hó 10-én szintén Avrigon voltak bértárgyalások, ahol 15—25 és a gravörök 35% béremelést kaptak. 1924 március hó 25—26-án Feketeerdőn voltak bér- és kollektív-szerződés tárgyalások, amelyek eredménnyel végződtek: 5—10% béremelést értek el a munkások.

1924 április 8-án Poiana-Codrului üvegesmunkásai kötötték meg kollektív-szerződésüket. Ezek a tárgyalások is eredménnyel végződtek. Visszamenőleg január hótól 10% béremelést kaptak és április 1-től a feketeerdői kollektív-szerződést fogadtuk el.

1924 január 20-án a tomesții üvegesmunkások kötötték meg kollektív-szerződésüket szintén eredménnyel, ahol 15—26 és 50%-os béremelést

kaptak 1923 október 1-ig visszamenőleg. — Augustus 8-án szintén a tomesții munkások tárgyalták bérrevíziójukat, amellyel 10% béremelést értek el.

Fölsorolhatnók pontosan minden egyes üvegyár mozgalmát és törekvéseit úgy Erdély és Bánátban, mint a régi királyságban, a fenti tényekkel azonban csak azt akarjuk bizonyítani, hogy a szervezettel eredményeket tudunk elérni.

Az üvegesmunkások 1923 októberben bontották ki zászlójukat szövetségünk szárnya alatt és ma tanubizonyoságot tesznek élniakarásukról, a szervezeteken keresztül testvéri szolidaritásukról és az egyetemes munkásmozgalom kifejtésével el fogják tudni foglalni azt a helyet, amit a mai társadalomban minden munkás megérdemel.

Még nagyon sok teendőnk van hátra, amíg kapitalista és proletár, kizsákmányoló és kizsákmányolt van, addig a harcok sem fognak megszűnni. Az 1924. év emlékezetes lesz arról, hogy ugyanazok, akik a munkásmozgalmat megbontották, az üvegesmunkások sorait is igyekeztek megbontani. Ezen céljukat Erdély és Bánátban nem tudták elérni, a régi királyságban azonban megbontották az üvegesmunkások sorait, amelynek eredménye az lett, hogy a bukaresti Titán és leszezi csoportok kivételével, amelyek időközben visszacsatlakoztak, mind tönkrementek. Az 1924. évet bezárjuk azzal, hogy még nagyobb lelkesedéssel, a szocializmusba vetett még nagyobb hittel harcolni fogunk egy jobb megélhetésért, egy igazságosabb társadalom megteremtéséért.

Szüksége van-e a munkásságnak politikai pártra?

A romániai munkásság érdekében való végre e kérdéssel foglalkozni. Az 1920. évi általános sztrájk, az ezt követő pártszakadás és a Trancu Iasi-féle szakszervezeti törvény óta az a tévhit érlelődött meg a szakszervezetekben tömörült munkásság egy részében, hogy politikai pártra szükség nincsen. Ezt a tévhitet megerősíteni látszott az 1922. évben Nagyszébenben tartott egységesítő szakszervezeti kongresszus is, amely kimondta a — minden párttól való függetlenítését a szakszervezetnek. Ez a „nem politizálunk“ politika legjobban konveniólt elsősorban a kommunista párt híveinek, akik azt az utasítást kapták pártjuktól, hogy bele kell menni egy ilyen megállapodásba, *de a határozatot ne tartsák be*, a szociáldemokratákkal azonban igyekezzenek betartatni. Így is történt! A „nem politizálunk“ taktikával azonosították magukat még azok a munkástársak, akik tényleg óhajtottak egy veszekedés nélküli szakszervezeti életet s azt hitték, hogy ez el is érhető a fenti határozattal. Ez utóbbiaknak azonban csalódnok kellett. Mert az eredmény az lett, hogy a kommunisták tényleg nem tartották be a kötött egyezséget, ami továbbra is tápot szolgált a veszekedésre.

Tehát a párt nélküli politikával sem értük el, hogy egységes és jól szervezett szakmozgalmunk legyen, ellenben eléretett az, hogy a munkásság teljesen közömbös lett a munkáspártokkal szemben. Ime, — röviden — ezért nincs a romániai munkásságnak politikai hatalma és befolyása a naponta felvetődő közügyekre.

A munkásság mai gazdasági helyzete következtében önkéntelenül felvetődik a kérdés: *szüksége van-e a munkásságnak politikai pártra?*

E kérdésre könnyű megkapni a feleletet. A mai társadalmi rendszert még ha felületesen is vizsgáljuk, rögtön látjuk, hogy a társadalom minden rétege és főként az uralkodó osztály a politikai jogok megszerzésére törekszik. Ezt nem kedvtelésből, szórakozásból teszik, hanem a gazdasági érdekeik hathatósabb támogatása, kielégítése és gazdasági fölényük megtarthatása céljából. Nem is beszélve arról, hogy részükre a politizálás ténye már magában is anyagi előnyökkel jár. Azok a tényezők, akik a gazdasági élet minden fázisát kezükben tartják, azon igyekeznek, hogy a törvényhozás, a különböző karhatalmak, a közigazgatás mind-mind az ő kezükben legyen, hogy a közérdek és közrend leple alatt az államhatalom minden szervét akkor állítsák saját érdekeik szolgálatába, amikor akarják, jobban mondván, amikor gazdasági érdekeik úgy kívánják.

A világháborút követő közvetlen időben, amikor az egyes államokban a nép ragadta kezébe az államhatalmat, láttuk, hogy milyen erő-

tesztéseket követtek el az illető államok volt hatalmasai, hogy ismét visszaszerezzék a néhány „tízezer“ hatalmukat a sok milliós dolgozó tömegek fölött. Láttuk a magyar mágnások ugyszólván példátlan, kegyetlen gyilkos ellenforradalmát, ahol az embereket mint a csirkéket gyilkolták le, ahol a munkások ezreit internálták, elszakítva családjuktól s ezáltal megfosztva azokat a kenyérkeresőiktől. Láttuk az orosz ellenforradalmárokat, szintén gyilkos erőlködésükkel, amely még a mai napig sem hagyott fel reményével s amelyet a világ nemzetközi kapitalistái erkölcsileg és anyagilag támogatnak még napjainkban is. Látjuk Németországban a reakciós burzsoázia folyton meg megújuló erőfeszítéseit, hogy az abszolút hatalmat és irányítást a német nép fölött ismételtén gyakorolhassa. Angol, francia, olasz, spanyol és a többi országokban mindenütt a legnagyobb harcok folynak a politikai hatalom birtoklásáért, amely harcokban a szervezett munkásság az első sorokban küzd és bizony sok helyen nem lekiicsinyelendő sikert ért már el. Bár a politikai hatalom birtoklása, vagy legalább is egyenlő megosztása nem jelent egyúttal gazdasági felszabadulást, azonban egy út, egy eszköz, amely nélkül a gazdasági felszabaduláshoz jutni sohasem lehet.

Tehát ha a nyugati államok proletariátusa, amely már több szabadsággal és az állam ügyeibe több beleszólási joggal rendelkezik, mint a román proletariátus és még sem szűnik meg harcolni jogaiért mindaddig, amíg a végső győzelemhez nem ér, akkor nekünk saját érdekünkben való kötelességünk politikai jogainkért kettőzött erővel küzdeni. Hisz nálunk nincs gyülekezési szabadság. Amíg harcos ellenfeleink kevés számnál fogva könnyen szervezkedhetnek, könnyebb érintkezési lehetőség van, a szervezkedéshez elegendő anyagi feltételek vannak és politikai befolyásuk van, addig a munkásság a törvény által elismert szakszervezeti gyűléseit sem tudja megtartani vagy csak hosszas utánjárás után lehet egy-egy engedélyt megszerezni gyűlés megtartására. Nem is beszélve azokról az esetekről, mikor egy-egy vidéki szervezetünk egész éven át nem tarthat gyűlést, mert a helyi kiskirályok nem engedélyezik.

A sztrájkjoggal sem állunk különben: az ipari munkásság egész csomó kategóriájának nem szabad sztrájkolni. Azoknak pedig, akiknek a törvény ezt a jogot biztosítja, azokra sztrájk esetén a rendőrség, a sziguranca, csendőrség, a közigazgatás minden terrorja nehezedik. Erre elegendő a munkaadónak egy egyszerű denunciaciója. Erre nézve a példák egész sorát tudnánk felsorakoztatni, különben ilyen eseteket szaklapunk hasábjain gyakran olvashattak szaktársaink. (Csak nem régen közöltük a nadrági

esetet is.) A községi képviselőtestületben nincs képviselő a munkásságnak, bár igen sok jót és hasznosat lehetne elérni ott is. Ez a kérdés különösen időszerű, amennyiben valószínű még ez évben újra lesznek választva ezek a szervek. A munkásságot ez is teljesen készületlenül fogja találni. Amíg a külföldi államok munkásai ilyen esetekben óriási előkészületeket tesznek, hogy a munkásságot megillető helyet elfoglalhassák, addig nálunk ilyen nagyfontosságú kérdéssel nem foglalkozunk, azzal indokolva, hogy „nem politizálunk“. A „nempolitizálás“ politikájának köszönhető egyrészt, hogy nincs parlamenti képviselőtünk se Romániában. A munkásságot létérdekeiben érintő törvények egész garmadáját gyártotta a liberális kormány, anélkül, hogy a munkásság képviselői egy szót is emelhetek volna a munkásság érdekeinek a figyelembe vételért, mert ilyenek nincsenek a parlamentben. Európa civilizált államai közül egy sincs, amelyben a szocialista munkásság képviselve ne volna. Viszont az is igaz, hogy azokban az államokban se a burzsoázia ajándékozta, hanem a munkásság harcolta ki magának az őt megillető helyet. Lapokban, gyűléseken, magánbeszélgetések alkalmával mind csak azt halljuk kérdezni: „Mikor távozik a liberális kormány?“. Mintha az utána következő tálcán kínálná fel a gyülekezési jogot és minden gazdasági jólétet.

Gazdasági szervezeteink csak fél munkát végezhetnek párt nélkül. *Osztályharcos szakszervezet és céltudatos párt-szervezet, e kettő együttvéve képezi a munkásság igazi harcos szervezeteit.* Ezeknek bármelyike is csak fél-eszköz, amelyekkel csak fél-eredményeket lehet elérni. Fel kell hagyni tehát már azzal a tévhitel, hogy nem kell párt, az, aki még ma sincs meggyőződve a „nem politizálunk“ helytelenségéről; az vagy rövid eszű vagy rossz-hiszemű, mely esetben valami rejtett célt takarog vele. Ha az egész világ szervezett munkássága párt-szervezetekben is tömörül, akkor pont Románia munkássága az, amelynek nem kell párt? A multak tapasztalataiból, továbbá a külföldi munkásság által követelt módszereken okulva végre térjünk rá mi is arra az útra, melyen haladva több és biztosabb eredményeket érhetünk el. Jöjjön el megint az az idő, amikor minden szakszervezeti tag büszke öntudattal vallja magát szocialistának.

Ott, ahol már párt-szervezet van, szaktársaink lépjenek be és ott, ahol még nincs, igyekezzenek megalakítani és azt kiépíteni. Mint ahogy a szakmozgalmi életben a vas- és fémmunkások az elsők között küzdenek a felszabadulásért, úgy e téren is kezdeményezői kell legyenek a párt életrehívásának.

HRABAK FERENC

szaktárs, az aninai csoportunk buzgó tagja április hó 3-án meghalt. Mint annyi sok munkástestvérünk, úgy ő is áldozata lett a gyilkos proletárbetegségnek, a tüdővésznek. Hrabák szaktársunk elmulásával érzékeny veszteség érte az aninai csoportunkat, mert benne egy értékes és lelkes katonája esett el a munka harcmezéjén a munkásmozgalmnak. Utolsó útjára az aninai szaktársaink százai kísérték. Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Köszönetnyilvánítás. Ez uton köszönetet mondok mindazoknak, kik kedves férjemet, Oprisan Miklóst hosszú betegségében támogatták és az utolsó gyász-kíséretben részt vettek. Crișeni, 1925 március 26. *Oz. Oprisan Miklós né.*

Szerkesztői üzenetek

Zsilvölgyi figyelő. Igen, helyes a megállapítása, a temesvári Törekvés tényleg a bolsevizmus tákolmánya. Ön téved, nem egykönnyen fog megszűnni, van pénzük rá... Reiter csak strohmann, a lapot mások írják. Cikkét átadtuk a Népszavának. Mi nem foglalkozhatunk velük.

N. B., Brassó. Az egységes vasasok szövetsége már csak papíron van. Eppen ezért, nem érdemes rájuk a nyomdafesték. Az bizonyos, hogy nagy hangot még fognak adni magukról, de ez nem jelent sokat. Ahogy Brassóban állnak, úgy állnak máshol is.

D. K., Szeben. Az ottani leromlott vasipari viszonyoknak mi nem vagyunk okai. Közel másfél év óta nem tartoznak hozzánk. Tegyük felelőssé azt a szövetséget, amelynek tagjai. Csodálkozunk, hogy csak most ismerik fel a szaktanácsí titkáruk bárgyúságát, hisz Ulicsot még az elvbarátai is szégyenlik a butaságáért. Irjon gyakran az ottani helyzetéről.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59. (volt Magyar-utca).

Gutenberg-Könyvnyomda Cluj